

Nebi Miş

nmis@setav.org

Türkiye'nin, yarım asra yaklaşan terör sorunundan kurtulması, sıradan bir sorunun çözülmesi gibi anlaşılmamalıdır. Bundan önce birden fazla çözüm süreci başlatılmasına rağmen iç ve dış nedenlerden dolayı terör sonlandırılmamıştı. Terörsüz Türkiye hedefine ulaşıldığında, bu başarının ortaya çıkmasını mümkün kılan önemli dinamikleri şimdiden vurgulamak gerekir.

Siyasi İrade ve Devlet Aklıyla Terörün Tasfiyesi

PKK terör örgütü, silah bırakma ve kendini feshetmesi için kongresini toplayarak fesih kararını aldı ve bunu 12 Mayıs 2025'te duyurdu. Geçmiş çözüm arayışlarının tecrübesinden de yararlanılarak, "Terörsüz Türkiye" başlığında Cumhurbaşkanlığı yeni bir siyasi yaklaşım ortaya koydu. Bu yeni inisiyatifin en önemli yanı, Türkiye'ye özgü bir modelin geliştirilmesiydi. Bu modelde, dünya örneklerinden farklı olarak, ilk aşamada örgütün silah bırakması ve fesih kararı alması hedeflenmiştir.

Terörsüz Türkiye hedefinde diğer kritik eşik, silahların teslim edilmesidir. Buraya kadar olan kritik eşiklerde, terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan'ın, PKK'nın kendini feshetmesi ve silahları bırakması gerektiğine ilişkin çağrısında belirttiği etnik kimlik üzerinden

özerklik, federasyon ve kültürel yaklaşımların çözüm olmadığı ve bundan sonra bu konuların gündeme bile getirilmemesi gerektiği tezi önemli bir safhaydı. PKK terör örgütünün tasfiyesinde "silahların teslimi" aşamasının Milli İstihbarat Teşkilatı ve diğer kurumların iş birliği içinde "kontrollü bir şekilde devam ettiği" Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ve diğer devlet yetkilileri tarafından farklı açıklamalarla dile getiriliyor.

Dünya deneyimlerinde silah bırakma en son aşama olarak planlanmış ve uzun bir müzakere sürecini gerektirmiştir. IRA, ETA ve FARC gibi örgütlerin sonlandırılmasında, güven artırıcı adımların devreye sokulmasıyla süreç zamana yayılarak ilerletilmiştir. Atılan adımların kamuoyunda farklı yönlerden toplumun sinir uçlarını rahatsız edecek şekilde tartışılması ve terör örgütlerinin maksimalist talepleri toplumsal rızayı zorlaştırdığından söz konusu örgütlerin feshi süreci uzamıştır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Kongre Merkezi'nde düzenlenen 4. Türkiye Gençlik Zirvesi'ne katıldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan buradaki konuşmasında, "Kimlik siyaseti, köken siyaseti, mezhep ve mezhep farklılıklarını taşıyan fitne siyaseti dönemi, artık kapanmıştır. Kimse bizi bölemez. Önümüzdeki dönemde önce Terörsüz Türkiye'ye, ardından da terörsüz bölgeye vasil olacağız." sözlerine yer verdi. (TCCB / Murat Kula / 31 Mayıs 2025) kırılmış durumda. (Arşiv) (Gökhan Balcı / AA)

TERÖRSÜZ TÜRKİYE'YE ULAŞMADA, BAŞARI İLE YÜRÜTÜLEN HER BİR AŞAMA KRİTİK ÖNEMEDİR. BUNDAN SONRAKİ SAFHALARDA ŞU ANA KADAR YÜRÜTÜLEN ÖZGÜN MODELİN DEVAM ETTİRİLMESİ ÖNEMLİDİR. BU BAĞLAMDA, KAMUOYU ÖNÜNDE BUNDAN SONRA YAPILACAK TARTIŞMALARDA DA MANİPÜLASYON, DEZENFORMASYON, BOZUCU ETKİ VE SABOTAJ GİRİŞİMLERİNE KARŞI TÜM KESİMLERİN DİKKATLİ OLMASI ÖNEMLİDİR.

Hatta birçok ülke deneyiminde çatışmalar yeniden başlamış ve çözüm arayışının tekrar başlaması zaman almıştır.

Türkiye modelinde şu ana kadar atılan adımlara bakıldığında; hedeflenen her bir aşamanın öncelikle yerine getirilmesinin ardından diğer safhanın devletin ilgili mekanizmalarının ortaya koyduğu yol haritasına göre sürdürüldüğü görülüyor.

Özellikle, müzakere ve al-ver algısı oluşturma ve kamuoyunda bozucu tartışmalar önlenerek, küresel ve bölgesel sabotajların minimize edilmesine yönelik geliştirilen bu yaklaşım şu ana kadar olumlu bir sonuç vermiştir. Bundan sonraki süreçte silahların yine tam anlamıyla bırakılmasının ardından, terör örgütünün insan kaynağının geleceğine yönelik çözüm yollarının ortaya konması beklenmelidir.

Tüm bu süreçlerin sonlanmasından itibaren de normalleşen siyasi alanda, anayasal ve yasal çerçevede atılacak adımların parlamento zemininde görüşüleceğini öngörmek zor değildir. Şu an için bu başlıklarda kamuoyunda yapılan ayrıntılı tartışmaların sıhhatine mesafeli yaklaşmak gerekir. Bir önceki aşamanın başarıya ulaşmadan bir sonraki adımın ayrıntılarının konuşulmamasının stratejik bir yaklaşım olarak sürdürülmesi ve Türkiye'ye özgü bu modelin devam ettirilmesi adına önemlidir.

Askeri Başarı ve Güçlü Liderlik

Türkiye'nin, yarım asra yaklaşan terör sorunundan kurtulması, sıradan bir sorunun çözülmesi gibi anlaşılmamalıdır. Bundan önce birden fazla çözüm süreci başlatılmasına rağmen iç ve dış nedenlerden dolayı terör sonlandırılmamıştır. Terörsüz Türkiye hedefine ulaşıldığında, bu başarının ortaya çıkmasını mümkün kılan önemli dinamikleri şimdiden vurgulamak gerekir. Kuşkusuz, Türkiye'nin terörle mücadelede yurt içinde ve sınır ötesinde elde ettiği başarı ve geçmiş çözüm arayışı tecrübeleri, bölgesel ve küresel konjonktürde yaşanan

gelişmeler, AK Parti iktidarları döneminde kimlik inkarının sonlanması ve hak ve özgürlüklerle ilgili atılan adımları ilk sıraya yerleştirmek gerekir.

Diğer taraftan, güçlü siyasi liderlikle uzun süredir devam eden siyasal ve yönetsel istikrar da kritik bir belirleyicidir. Cumhurbaşkanı Erdoğan ve MHP lideri Devlet Bahçeli'nin siyasi maliyet risklerini üstlenerek ortaya koydukları güçlü ve kararlı siyasi irade, Cumhur İttifakı'nın uyumlu politikaları ve devlet kurumları arasında oluşturulan koordinasyon ve uyum kabiliyeti gibi dinamikleri de ikinci başlıkta sıralamak mümkündür.

Tüm bunların ötesinde, Erdoğan liderliğindeki AK Parti'nin geçmişten bu yana ülkenin sorunlarını çözme konusunda devam eden güçlü iradesi ve kriz çözme kabiliyeti olmasa bu tür yeni siyasi yaklaşımlar ortaya konamazdı.

Bozucu Etkileri Önlemek

Terörsüz Türkiye'ye ulaşmada, başarı ile yürütülen her bir aşama kritik önemdedir. Bundan sonraki safhalarda şu ana kadar yürütülen özgün modelin devam ettirilmesi önemlidir. Bu bağlamda, kamuoyu önünde bundan sonra yapılacak tartışmalarda da manipülasyon, dezenformasyon, bozucu etki ve sabotaj girişimlerine karşı tüm kesimlerin dikkatli olması önemlidir.

Diğer taraftan özellikle silah bırakma ve terör örgütünün insan kaynağının geleceği konusunda, SDG üzerinden süreci yoldan çıkaracak girişimlere karşı dikkatli olmak gerekmektedir. Uluslararası ve bölgesel güçlerin, PKK'nın içindeki farklı grupları bu konu üzerinden sabote etme ihtimalinin yüksek olduğunu öngörmek zor değil.

Ancak hem Irak hem de Suriye ile ilişkilerde mevcut durumun bir önceki çözüm sürecinden güvenlik ve diplomasi olarak çok daha etkin olduğunu da söylemek gerekir. Böyle bir hamleye karşı Türkiye'nin eli her zamankinden daha güçlüdür. Bu da bilinmelidir.

Bir "Devlet Politikası" Olarak Terörsüz Türkiye

Terörün sonlandırılmasına yönelik devam eden süreçte herkesin çokça tekrar ettiği husus, tüm kesimlerin kullanılacak söyleme dikkat etmesi gerektiğidir. Bu uyarı, süreci zehirleyici yaklaşımlara karşı anlamlıdır. Terörsüz Türkiye hedefinde, siyasal partilere büyük sorumluluk düştüğü aşikar. Cumhurbaşkanı Erdoğan, partisinin grup toplantısında, "Türkiye Cumhuriyeti, kendi meselesini kendi devletin, kendi siyasi kurumlarının, kendi vatandaşlarının iradesiyle çözebilme kabiliyetine sahip olduğunu dosta, düşmana göstermiştir" açıklamasını yapmıştı.

Terörün sonlandırılmasında süreç, bir "devlet politikası" olarak devam etmektedir. Bir sorunun çözümünün "devlet politikası" olarak ilan edilmesi muhalefet partilerinin de süreci sahiplenmesi ve sonuca pozitif katkı vermesi açısından önemlidir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın aynı konuşmasında DEM Parti içerisinde, "sorumluluk bilinciyle hareket eden, tüm isimlere, eş başkanlara" teşekkür etti. CHP Genel Başkanı Özgür Özel başta olmak üzere, diğer siyasi partilere "süreçte sergiledikleri yapıcı tutum" için takdirlerini sunduklarını belirtti. Hatta, mesafeli ve ciddi manada olumsuz tavır takınmış olsalar bile "sorumlu siyaset çizgisinden ayrılmayan" muhalif parti liderlerine de yine ayrıca teşekkür etti.

CHP Genel Başkanı Özgür Özel, terörsüz Türkiye hedefine üst siyasal söylemde destek verdiğini açıklasa da bu konuda ikili bir siyaset tarzı yürütmeye devam ediyor. Alt katmanda, alışılmış siyaset yapma tarzının bir tezahürü olarak, "terörün sonlandırılması Erdoğan'a yarsa" endişesini gizleyemediği açıkça görülüyor.

"Cumhurbaşkanı kendi siyasi çıkarları için kullanacaktır" yaklaşımı bu endişenin söze dökülmüş bir yansımasıdır. Terör ikliminin bitirilmesi için, Cumhurbaşkanı Erdoğan, başkanlığı döneminden

itibaren hiçbir siyasetçinin almadığı riskleri almış ve çok ağır yüklerin altına girmiştir.

Bir parti kronikleşmiş bir ülke sorununun çözümü için siyaset ürettiğinde onun takdirini millet yapar. Muhalefet, terörün sonlandırılmasının “siyasi bir kazancı olduğunu” düşünüyorsa, burada kendi çözüm perspektifini toplumun önüne koyarak, kendi payına düşeni zaten alır.

Terörün tamamen gündemden çıkmasından sonra normalleşmiş siyasi alanda, demokratik ve anayasal sınırlar içinde yapılacak tartışmaları şimdiden gündeme getirip, buradan iktidara birtakım eleştiriler getirmek sürece katkı sağlamaz. Bu sağduyulu bir yaklaşım değildir.

Terörsüz Türkiye sürecinin adım adım ve aşama aşama yürütüldüğü dikkate alındığında, silahların tesliminden itibaren atılacak adımlarla ilgili Meclis’in gündemine bazı konular gelecek ve orada her parti kendi yaklaşımını ortaya koyacaktır. Atılacak adımlarla ilgili Meclis sürecinde komisyonlar çalışacak ve meseleler enine boyuna tartışılacaktır. Şimdiden rasyonel olmayan önerilerle ipe un sermek yerine, bu konularda kendi partisinin hazırlığını tamamlayıp Meclis safahatına hazırlık yapmak daha yapıcı ve sorumlu bir siyaset tarzı olur.

Toplumsal Yaklaşımı Önemli

Sürecin sıhhatli yürümesi açısından toplumun ne düşündüğü tabii ki araştırılmalıdır. Bunu tespit etmek için saha araştırmalarına da ihtiyaç vardır. Ancak bu araştırmalarda, yargıları değil, gerçek eğilimleri ölçmek gerekir. Önümüzdeki dönemde bu konularda sürekli anket yayınlanacak.

Terörsüz Türkiye konusunda açıklanan anket sonuçlarına çok dikkatli yaklaşmak gerekmektedir. Kamuoyu mühendisliği için ideolojik manipülasyona hizmet edecek sorular üzerinden veri açıklayanlara ve sürece zarar vermeyi amaçlayanlara itibar edilmemelidir.

Bu sürecin ilerlemesinde sorunların nerelerden çıkabileceği de kamuoyunu bilgilendirme bağlamında ifade ediliyor. Toplumun bu konudaki hassasiyetinin de yakından takip edildiği yine konuşmaların içeriğinden anlaşılıyor.

Terörün bu kadar uzun süre devam ettiği ve daha önce başlatılan çözüm süreçleri deneyimlerinin de etkisiyle toplumun farklı katmanlarının sürece yönelik hassasiyetlerinin olması doğaldır. Buradan, endişeli insanların

terörsüz Türkiye hedefine karşı oldukları anlamı çıkmaz. Sürecin en başından itibaren, al-ver ya da pazarlık içeren müzakerenin olmadığı, gerekçeleriyle birlikte anlatılmasına rağmen, her bir aşamanın suhuletle ilerlemesinin akabinde belirli kesimler bu tartışmaları yeniden gündeme taşıyorlar.

Örgüt elebaşı Öcalan’ın teville mahal bırakmayacak şekilde, PKK’nın feshi çağrısını yapması, terör örgütünün bu çağrıya uyarak feshini ilan etmesi, bazı çevrelerin “bu kadar sorunsuz nasıl devam ediyor, demek ki pazarlık var” manipülasyonlarına altlık oluşturuyor. Toplumun belirli kesimlerinde de bu tür tezviratlar hâlâ karşılık buluyor. Benzer tartışmaların sürecin sonuna kadar devam edeceği varsayıldığında, yapılması gereken başlangıç noktasının sürekli hatırlanmasıdır.

Unutulmaması gereken başlangıç noktası kısaca şudur: Terör örgütünün, fesih ve silah bırakma kararı öncesinde, içeride insan kaynağı ve saldırı kapasitesi bitme noktasına gelmişti. Devletin oluşturduğu mücadele kapasitesiyle, terör örgütünün sınır ötesinde saha hakimiyeti iyice zayıflamış, lojistik hatları kontrol altına alındığı için gıdaya ulaşımı bile minimize edilmişti. Terör örgütünün üst kademesine yapılan operasyonların neticesinde örgüt yöneticileri hareket edemez hale getirilmişti.

Türkiye’nin sınır ötesi hareketlerle sahada hakimiyeti, bölge ülkeleriyle geliştirdiği ilişkilerin mahiyeti ve küresel alanda artan etkisiyle, terör örgütünü vekaleten kullananlara ciddi maliyetler çıkıyordu. Daha açık bir ifadeyle kullanım değeri maliyetini karşılamamaya başlamıştı. Dolayısıyla dış destek konusunda da beklediğini bulamıyordu. İlaveten, AK Parti’nin demokratikleşme, kalkınma-yatırım siyaseti ve uyguladığı sosyal politika-sıyla PKK terör örgütü ve onun destekçilerinin istismar alanları kurutulmuştu. Dolayısıyla, terörün sonlanması-na yönelik şartlar öncelikle oluşturulmuştu.

Terörsüz Türkiye hedefi ile ilgili buraya kadar ya da bundan sonrası için kamuoyunda “ne verildi de PKK silah bırakıyor” temalı yapılacak her tartışmada bu başlangıç noktasını hatırlamak ve hatırlatmak gerekiyor. Bu hususlar göz ardı edildiğinde, PKK’nın kuyruğu dik tutmak için söyledikleri belirli çevreler tarafından araçsallaştırılıyor. Peki madem PKK terör örgütü bu haldeyse, o zaman “niçin bu süreç başlatıldı” sorusunu soracak olanlar için meselenin can alıcı olan farklı bir noktasını yine iyi niyetle hatırlatmak gerekiyor.

Bir kanser hücresi uygun ortamı bulduğunda yenisinden hastalık üretir; bu nedenle tüm yönleriyle tedavi edilmelidir. Devlet uygun koşulları oluşturarak terör örgütünü tüm yönleriyle bitirmek için bu yöntemleri tekrar devreye sokmuştur. Süreç başarıya ulaştığında, Türkiye yüzyılında stratejik bir eşik aşılmış olacaktır. Terör örgütünün içerisinden ya da farklı adlarla terörü devam ettiren yapılar olursa devlet terörle mücadelesi-ni zaten tavizsiz şekilde devam ettirir. **K**

Türkiye’nin sınır ötesi hareketlerle sahada hakimiyeti, bölge ülkeleriyle geliştirdiği ilişkilerin mahiyeti ve küresel alanda artan etkisi, terör örgütünün vekaleten kullananlara ciddi maliyetler çıkıyordu. Daha açık bir ifadeyle kullanım değeri maliyetini karşılamamaya başlamıştı. Dolayısıyla PKK, dış destek konusunda da beklediğini bulamıyordu.